

FAKULTNÍ NEMOCNICE OLMOUC

I. P. Pavlova 6, 775 20 Olomouc
(00 420 588 441 111, e-mail: hygiena@fnol.cz)

INFORMACE ODDĚLENÍ NEMOCNÍČNÍ HYGIENY č. 03/2003

Metodický pokyn k dezinfekci rukou a pokožky

Určeno	Lékaři, SZP, NZP, úklidové firmy	
	Zpracoval	Vydavatel
Útvar	Oddělení nemocniční hygieny	Oddělení nemocniční hygieny
Funkce	pověřena vedením	pověřena vedením
Jméno	doc. MUDr. Hana Podstatová, DrSc	doc. MUDr. Hana Podstatová, DrSc
Datum	22.05.2003	22.05.2003
Podpis		
Účinnost od:	23.05.2003	23.05.2003

1. Účel

Metodický pokyn k dezinfekci a mytí rukou a pokožky z hlediska ochrany zdraví a proti vzniku a šíření infekčních onemocnění.

2. Závaznost

Tento pokyn je závazný pro lékaře, SZP, NZP a úklidové firmy.

3. Vlastní text

Směrnice respektuje stejnojmenný metodický návod uveřejněný ve Věstníku MZ ČR částka 3 z 18.5.1995. Podle této směrnice se postupuje při dezinfekci a mytí neporušené pokožky z hlediska ochrany zdraví a proti vzniku a šíření infekčních onemocnění, zejména pak proti šíření nemocničních nákaz. K dezinfekci pokožky je možné používat pouze přípravky schválené hlavním hygienikem ČR. Používané dezinfekční přípravky a antiseptika musí být uvedeny v Dezinfekčním programu FNO, který je součástí hygienicko-protiepidemického režimu.

A. Dezinfekce pokožky před parenterálními zákroky

- dezinfekce pokožky před odběrem krve, injekční aplikací léčiv, atd.
- příprava operačního pole

Tampon se dokonale smočí v roztoku dezinfekčního přípravku doporučeného k dezinfekci neporušené pokožky a důkladně se jím kožní povrch otře. Některé přípravky lze na pokožku aplikovat postříkem, kdy kožní povrch musí být dokonale smočen. Toho dosáhneme tak, že se po dostatečné aplikaci postříku tamponem rozeře aplikovaný dezinfekční prostředek a opět se pokožka postříká. Pro přípravu operačního pole se použije výlučně tampon sterilní. Dezinfekční účinnost je obvykle zajištěna při době působení přípravku 1 minuta anebo do zaschnutí. Vždy je však potřeba respektovat doporučení výrobce, které musí být přeneseno do dezinfekčního plánu. U všech alkoholových dezinfekčních přípravků je nutné při použití elektrických přístrojů vyčkat do úplného zaschnutí přípravku, aby nedošlo k popálení pokožky. K otření, případně zastavení krvácení po provedeném odběru se použije nový sterilní tampon. Adekvátně se postupuje při ošetřování žilních vstupů případně cévních katétrů.

B. Mytí a dezinfekce rukou

1. mytí rukou
 2. předoperační mytí rukou
 3. hygienická dezinfekce rukou
 4. chirurgická dezinfekce rukou
1. **mytí rukou** - provádí se před neinvazivním vyšetřením a léčením pacientů.
Je odstranění nečistot z rukou za použití pevných nebo tekutých mýdel a vody po dobu 30 sekund zobrazeným na Příloze (ČSN EN 1500). Mytí rukou zahrnuje pět tahů dozadu a dopředu dlaněmi k sobě, pravou dlaní přes levý hřbet a levou dlaní přes pravý hřbet, s propletenými prsty, sevřít zadní strany prstů do protilehlé dlaně, otáčením mnout pravý palec v sevření levé dlaně a levý palec sevřený v pravé dlani, otáčením mnout sevřené prsty pravé ruky v dlani levé ruky a levé ruky v dlani pravé ruky. Přednostně používat tekuté mýdla. Po závěrečném oplachu pitnou vodou se ruce osuší jednorázovým papírovým ručníkem.
2. **předoperační mytí rukou** - odstranění nečistot, částečně i přenosné (tranzientní) kožní flóry s rukou osob před chirurgickou dezinfekcí rukou. Provádí se mytím rukou (viz.a) včetně předloktí vodou a *tekutým mýdlem s dezinfekční látkou* po dobu 1-2 minuty před chirurgickou dezinfekcí rukou při použití alkoholových dezinfekčních prostředků. V případě potřeby se na lůžka nehtů použije sterilní kartáček. Ruce se opláchnou pitnou vodou a osuší se sterilním ručníkem. Při použití *mýdla bez dezinfekční látky* se ruce včetně předloktí myjí 2x5 minut za použití sterilního kartáčku, důkladně se opláchnou pitnou vodou a osuší se sterilní rouškou.
3. **hygienická dezinfekce rukou** - provádí se po úkonech při kterých dochází k mikrobiální kontaminaci rukou, například po styku s pacientem s infekčním onemocněním, po práci s biologickým materiálem, kontaminovanými předměty, použitým prádlem apod.
Hygienická dezinfekce rukou je namířena proti ulpívající přenosné kožní mikroflóře. Provádí se tak, že se ruce buď do *vodního dezinfekčního roztoku ponoří*, po stanovené době působení určené výrobcem a uvedené v dezinfekčním programu oddělení se ruce opláchnou pitnou vodou a osuší se, nebo se *alkoholový přípravek vtírá* do suchých rukou po určenou dobu, obvykle v množství 3 ml při době působení 30 - 60 sekund. Ruce se vodou neoplachují. Po opakované dezinfekci se ruce ošetří regeneračním krémem. Konkrétní množství a doba působení dezinfekčního přípravku musí být uvedena v dezinfekčním plánu oddělení.
- Poznámka:* ruce kontaminované biologickým materiálem, zejména krví, je nutné dezinfikovat přípravkem s virucidním účinkem!
4. **chirurgická dezinfekce rukou** - je namířena proti přenosné kožní mikroflóře i proti kožní mikroflóře ve vnitřních vrstvách pokožky rukou.
- a) Klasický postup
 - b) Rychlý postup
 - c) Postup při použití alkoholových dezinfekčních přípravků
- a) **Klasický postup:**
- aa) ruce včetně předloktí se omývají 2x 5 minut mýdlem za použití sterilního kartáčku s meziplachem pitnou vodou a osuší se sterilní rouškou,
 - ab) po dobu 3 minut se omývají 70% alkoholem,
 - ac) ponoří se na minutu do dezinfekčního vodného roztoku,
 - ad) osuší se sterilní rouškou,
 - ae) mezi jednotlivými operacemi se opakuje postup ab) až ad).
- b) **Rychlý postup:**
- ba) ruce včetně předloktí se omývají teplou vodou a mýdlem 1 minutu za použití sterilního kartáčku, opláchnou se pitnou vodou a osuší se sterilní rouškou,
 - bb) ponoří se na 2 - 3 minuty do dezinfekčního roztoku,
 - bc) opláchnou se sterilní destilovanou vodou,
 - bd) opakuje se postup bb),
 - be) osuší se sterilní rouškou
 - bf) mezi jednotlivými operacemi se opakuje postup bb) až be)

c) **Postup při použití alkoholových dezinfekčních přípravků:**

- ca) před operací se ruce a předloktí myjí tekutým mýdlem s dezinfekčním účinkem a vodou po dobu 1 - 2 minuty a důkladně se osuší sterilní rouškou, v případě potřeby se použije sterilní kartáček pouze na lůžka nehtů ;
- cb) alkoholový dezinfekční přípravek , který obsahuje dezinfekční látku s reziduálním působením, doporučený k chirurgické dezinfekci rukou se ve výrobce doporučeném množství opakovaně vtírá do pokožky rukou a předloktí po stanovenou dobu. Obvyklé dávkování je 2x 5 ml roztoku a doba působení 2x 2,5 minut, pokud není uvedeno v dezinfekčním plánu oddělení jinak. Ruce by měly být vlhké po celou dobu působení (tj. 5 minut).
- cc) mezi jednotlivými operacemi se provede postup cb).

Po skončení operačního programu se ruce omyjí teplou vodou a mýdlem, osuší se a ošetří regeneračním krémem.

Dávkovací zařízení je nutné udržovat v čistotě, při každé výměně náplně je vydezinfikovat, případně sterilizovat.

Kontrola správně provedené dezinfekce pokožky se provádí mikrobiologickou metodou:

1. otiskem na kultivační půdu
2. stěrem
3. oplachem